

Setna rocznica śmierci założyciela Krakowskiego Zakładu Witrażów

2014-08-29

W czwartek (28 sierpnia) minęła setna rocznica śmierci założyciela Krakowskiego Zakładu Witrażów Stanisława Gabriela Żeleńskiego, gdzie obecnie mieści się Muzeum Witrażu (Aleja Krasińskiego 23).

Sto lat temu Stanisław Gabriel Żeleński wyruszył na wojnę. Został ranny w jednej z pierwszych bitew i wzięty do rosyjskiej niewoli, gdzie zmarł następnego dnia. Nie nacieszył się więc długo sukcesem artystycznym i komercyjnym przedsięwzięcia, które z takim zapalem tworzył.

Zakład prowadziła następnie jego żona Iza, później z synem Adamem, kontynuując historię znaczących artystycznych dokonań. Jednym z największych było zdobycie złotego medalu i Grand Prix na Międzynarodowej Wystawie Sztuk Dekoracyjnych w Paryżu w 1925 za wykonanie witraży do Kaplicy Świętokrzyskiej na Wawelu, według projektu Józefa Mehoffera. Taki sam medal - za projekt tegoż witraża otrzymał Mehoffer. Tak się bowiem składa, że witraż to dwa niezależne dzieła: jednym jest projekt, drugim samo wykonanie w szkle. Jedno nie zawsze musi być równie dobre jak drugie i vice versa.

Wielkim sukcesem Żeleńskiego było sprawienie, by w stworzonym przez niego Zakładzie to drugie dzieło - szklane - zawsze było wybitne.

Przypomnijmy, że w Muzeum Witrażu przestrzenie ekspozycyjne przeplatają się z mieszczącą się tu od 1902 roku pracownią witraży.

Podczas zwiedzania można obserwować niezmienny od setek lat proces powstawania witraży. Struktura kamienicy, w której znajduje się teraz Muzeum, a która wybudowana została specjalnie dla potrzeby pierwszej w Polsce pracowni witraży, również pozostała niezmienną, a każde pomieszczenie ma swoją funkcję w procesie produkcyjnym. Wnętrza kamienicy i wyposażenie pracowni, przez którą wiedzie szlak "żywego Muzeum" zachowały swój oryginalny charakter.

W przestrzeniach ekspozycyjnych prezentowane są zarówno współczesne, jak i historyczne witraże i kartony witrażowe, w tym autorstwa najwybitniejszych polskich artystów z początku XX wieku: Józefa Mehoffera, Wojciecha Jastrzębowskiego, Karola Frycza i Stefana Matejki (bratanka Jana), długoletniego Kierownika Artystycznego pracowni.

Zwiedzający mogą również podziwiać witraże będące aktualnie w trakcie realizacji, widoczne na szklanych sztalugach w pomieszczeniach pracowni, a przy odrobinie szczęścia mogą podglądać witrażystów przy pracy.

Opracowane na podstawie fotografii archiwalnej, w tle witraż ze Św. Florianem wykonany w 1911 roku, własność Muzeum Witrażu